31997F0154

ÜHISMEEDE,
24. veebruar 1997,
mille nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel ja milles käsitletakse inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise vastu võitlemise meetmeid

(97/154/JSK)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli K.3 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse Belgia Kuningriigi algatust

ning arvestades, et ühiseeskirjade kehtestamine inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise vastu võitlemise meetmete puhul aitab tõenäoliselt võidelda teatavat tüüpi loata sisserände vastu ning parandada õigusalast koostööd kriminaalasjades, mis lepingu artikli K.1 lõigetes 3 ja 7 määratletud tähenduses pakuvad liikmesriikide jaoks ühist huvi;

võttes arvesse Euroopa Parlamendi poolt 18. jaanuaril 1996 vastu võetud resolutsiooni inimkaubanduse kohta [1] ja 19. septembril 1996 vastu võetud resolutsiooni alaealiste vägivallaohvrite kohta [2];

pidades silmas nõukogu poolt 29. ja 30. novembril 1993 vastu võetud soovitusi võitluseks inimkaubanduse vastu;

pidades silmas Viinis 10. ja 11. juunil 1996. aastal toimunud Euroopa konverentsi otsuseid, milles käsitletakse naistega kauplemist;

pidades silmas Stockholmis 27.–31. augustini 1996. aastal toimunud laste ärilise seksuaalse ekspluateerimise vastase maailmakongressi otsuseid;

meenutades 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni artiklit 34;

arvestades, et inimkaubandus ja laste seksuaalne ekspluateerimine on põhiliste inimõiguste ja eeskätt inimväärikuse tõsine rikkumine;

teadlikuna vajadusest arvestada seda tüüpi kuritegude ohvrite erilist kaitsetust, eelkõige laste kaitsetust;

arvestades, et inimkaubandus ja laste seksuaalne ekspluateerimine võib olla üks oluline rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vorm, mille ulatus Euroopa Liidus muutub üha enam muret tekitavaks;

soovides rakendada vajalikke meetmeid tõkestamaks inimkaubandust ja laste seksuaalset ekspluateerimist;

võttes arvesse asjaolu, et nõukogu on juba otsustanud rakendada tõhusaid meetmeid inimkaubanduse vastu, võttes vastu ühismeetme kompetentsikeskuste loendi asutamise kohta [3] ja luues vahetusprogrammi kõnealustes küsimustes pädevate isikute koolitamiseks [4];

arvestades, et Euroopa Liidu liikmesriigid peaksid teatud liiki inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise suhtes ühiselt tegutsema, et kõrvaldada takistused, juhul kui need eksisteerivad, tõhusa õigusalase koostöö tegemisel selles valdkonnas vastavalt nõukogu poolt 14. oktoobril 1996. aastal vastu võetud mitmeaastasele koostööprogrammile justiits- ja siseküsimustes;

teadlikuna vajadusest läheneda inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise küsimusele mitmekülgselt;

---

[1] EÜT C 32, 5.2.1996, lk 88.
[2] EÜT C 320, 28.10.1996.
[3] EÜT L 342, 31.12.1996, lk 2.
[4] EÜT L 322, 12.12.1996, lk 7.

märkides, et käesolevas ühismeetmes kasutatud mõisted ei viita ühelegi kindlale õigussüsteemile ega siseriiklikule õigusele, vaid pigem tuleks neid tõlgendada iga liikmesriigi õigussüsteemist lähtudes;

märkides, et käesoleva ühismeetme sätted ei sea piiranguid kohustustele, millega liikmesriigid on seotud rahvusvaheliste konventsioonide alusel, nagu 1950. aasta ÜRO inimkaubanduse või kupeldamise keelustamise konventsioon, ega liikmesriikide õigusele rakendada meetmeid, mis soodustavad laste kaitsmist ja inimkaubanduse vastast võitlust,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA ÜHISMEETME:

I JAOTIS

Eesmärgid

A. Juhendamaks liikmesriike käesoleva ühismeetme kohaldamisel ning seadmata piiranguid üksikasjalikumate määratluste kasutamisele liikmesriikide õigusaktides, tõlgendatakse käesoleva ühismeetme mõisteid järgmiselt:

i) *kauplemine* — igasugune tegevus, mis soodustab liikmesriigi territooriumile sisenemist, transiiti läbi selle, liikmesriigi territooriumil elamist või sealt lahkumist punkti B alapunktides b ja d sätestatud eesmärkidel;

ii) *seksuaalne ekspluateerimine* — hõlmab lapse puhul järgmist tegevust:

a) lapse ahvatlemine või sundimine ebaseaduslikule seksuaalsele tegevusele;

b) lapse ekspluateerimine prostitutsioonis või muus ebaseaduslikus seksuaalses tegevuses;

c) lapse ekspluateerimine pornograafilistes etteastetes või materjalides, kaasa arvatud selliste materjalide tootmine, müümine ja levitamine või muul viisil nendega kauplemine ning selliste materjalide omamine;

iii) *seksuaalne ekspluateerimine* — tähendab täiskasvanu puhul vähemalt täiskasvanu ekspluateerimist prostitutsioonis.

B. Õigusalase koostöö parandamiseks inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise vastases võitluses kohustub iga liikmesriik, arvestades liikmesriikide riigiõiguslikke norme ning õigustavasid, vaatama IV jaotises esitatud korra kohaselt uuesti läbi oma vastavad siseriiklikud seadused II ja III jaotises esitatud meetmete kohta, milles käsitletakse järgmisi tahtliku käitumise viise:

a) isiku, välja arvatud lapse seksuaalne ekspluateerimine kasu saamise eesmärgil, juhul kui:

— kasutatakse sunnimeetodeid, eelkõige vägivalda või ähvardamist, või

— kasutatakse pettust või

— kuritarvitatakse võimu või kasutatakse muud survet nii, et isikul ei ole allumisele reaalset ja vastuvõetavat alternatiivi;

b) isikutega, välja arvatud lastega, kauplemine kasu saamise eesmärgil selleks, et neid punktis a nimetatud tingimustel seksuaalselt ekspluateerida;

c) laste seksuaalne ekspluateerimine või seksuaalne kuritarvitamine;

d) lastega kauplemine eesmärgiga neid seksuaalselt ekspluateerida või kuritarvitada.

II JAOTIS

Riigi tasandil võetavad meetmed

A. Iga liikmesriik vaatab läbi kehtivad seadused ja tavad eesmärgiga:

a) sätestada I jaotise B osas esitatud tegevuste klassifitseerimine kriminaalkuritegudena;

b) tagada, et nende kuritegude, välja arvatud I jaotise A osa punkti ii alapunktis c märgitud materjalide omamine, ja kuriteost osavõtu ja kuriteokatse eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega;

c) tagada, et juriidilisi isikuid võiks vajaduse korral I jaotise B osas loetletud kuritegude eest võtta haldusvastutusele või juriidiliste isikute huvides toimepandud kuritegude eest kriminaalvastutusele liikmesriigi siseriiklikus õiguses kindlaksmääratud korra kohaselt. Juriidilise isiku vastutusele võtmine ei sea piiranguid nende füüsiliste isikute kriminaalvastutusele võtmisele, kes on nendes kuritegudes kaasaaitaja või kihutajana osalenud;

d) tagada, et karistused ja vajaduse korral käesoleva jaotise punktides b ja c märgitud haldusmeetmed hõlmavad:

— füüsiliste isikute puhul, vähemalt tõsiste juhtumite korral, vabadusekaotust, mis võib hõlmata väljaandmist,

— vajaduse korral selliste kuritegude toimepanemise vahendite ja nendest saadud tulu konfiskeerimist,

— vajaduse korral vastava liikmesriigi haldus- või kriminaalõiguse kohaselt selliste kuritegude toimepanemiseks kasutatud või ettenähtud ettevõtete ajutist või alalist sulgemist;

e) tagada, et käesolevas ühismeetmes kirjeldatud kuriteod kuuluvad vajaduse korral rahapesu ning kriminaaltulu avastamist, arestimist ja konfiskeerimist käsitleva Euroopa Nõukogu 1990. aasta konventsiooni reguleerimisalasse;

f) tagada, et vastava riigi ametiasutused on pädevad I jaotise B osa punktides c ja d nimetatud kuritegude alal, vähemalt juhtudel, kui:

i) kuritegu on täielikult või osaliselt toime pandud vastava riigi territooriumil;

ii) kuriteo toimepanija on selle liikmesriigi kodanik või alaline elanik, välja arvatud I jaotise A osa punkti ii alapunktis c märgitud pornograafiliste materjalide omamisega soetud kuritegude puhul.

B. Liikmesriik võib A osa punkti f alapunktis ii märgitud pädevuse määramisel või teostamisel sätestada, et kuritegu on karistatav ka selle riigi õiguse alusel, kus see on toime pandud, kui vastasel korral tekiks vastuolu liikmesriigi jurisdiktsiooni käsitlevas kriminaalõiguses kehtestatud põhimõtetega.

C. Kui liikmesriik säilitab B osas sätestatud mõlemapoolselt kuriteoks tunnistamise nõude, peab riik jälgima oma siseriiklikku õigust kindlustamaks, et see nõue ei muutu takistuseks tõhusate meetmete rakendamisel oma riigi kodanike ja alaliste elanike vastu, keda kahtlustatakse seotuses selliste kuritegudega jurisdiktsioonis, kus ei ole võetud 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni artiklis 34 märgitud asjakohaseid meetmeid.

D. Liikmesriigid võivad sätestada, et nad teostavad A osa punkti f alapunktis ii kehtestatud jurisdiktsiooni, kui teatavad protseduurilised tingimused on täidetud või kui oletatavat kurjategijat ei saa välja anda, sest:

— asjaomased liikmesriigid keelduvad täitmast väljaandmise taotlust, mille on esitanud riik, kus kuritegu toime pandi, või

— viimati nimetatud riik kinnitab, et ei kavatse taotleda oletatava kurjategija väljaandmist, või

— see riik ei ole oletatava kurjategija väljaandmist mõistliku aja jooksul taotlenud.

E. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lisaks sellistele üldlevinud sunnimeetoditele nagu läbiotsimine ja arestimine on tagatud ka piisavad juurdlusvolitused ning rakendatakse meetodeid, mis võimaldavad A osa punktides a, b ja e loetletud kuritegusid tulemuslikult uurida ja nende eest vastutusele võtta, vastavuses nende isikute õigusega kaitsele ja eraelu puutumatusele, kelle suhtes meetmeid rakendatakse.

F. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed tagamaks:

a) asjakohase kaitse tunnistajatele, kes edastavad A osa punktides a, b ja e märgitud kuritegusid käsitlevat teavet, vastavuses eelkõige Euroopa Liidu Nõukogu 23. novembri 1995. aasta resolutsiooniga tunnistajate kaitse kohta võitluses organiseeritud kuritegevuse vastu [1];

b) asjakohase abi ohvritele ja nende perekondadele.

Seepärast peab iga liikmesriik tagama, et:

i) ohvrid oleksid liikmesriigi kriminaalkohtusüsteemi nõudmisel kättesaadavad, et esitada tõendeid mis tahes kriminaalasjas, mis võib vajaduse korral kaasa tuua ajutise resideerumise õiguse, ja

ii) ohvritel võimaldatakse tagasi pöörduda oma päritoluriiki või mõnda teise riiki, mis on valmis neid vastu võtma, tagades neile kõik liikmesriigi siseriiklikus õiguses tagatud õigused ja kaitse.

Lisaks sellele tagab iga liikmesriik, et I jaotise B osas märgitud kuritegude ohvrid saavad asjakohast abi, mis võimaldab neil kohtutes oma huvisid kaitsta.

Iga liikmesriik uurib võimalusi, kuidas hoida uurimise käiguga kursis perekondi või lapsi, kes on käesolevas ühismeetmes nimetatud kuritegude ohvrid.

G. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et talitused, millel peaks olema inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise vastases võitluses vajalik kogemus, eelkõige sisserände-, sotsiaalkindlustus- ja maksuasutused,

[1] EÜT C 327, 7.12.1995, lk 5.

pööravad erilist tähelepanu inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimisega seotud probleemidele ning järgides samas vastava liikmesriigi õigust, teevad koostööd ametiasutustega, mille ülesandeks on uurida A osa punktides a, b ja e märgitud kuritegusid ja nende eest karistada. Juhtumite puhul, mis väärivad erilist tähelepanu, peaksid need talitused eelkõige:

— nõustama vastavaid ametiasutusi omal algatusel, juhul kui on põhjust oletada, et on toime pandud üks eespool nimetatud kuritegudest,

— varustama vastavaid ametiasutusi kogu vajamineva teabega kas vastavalt nende taotlusele või omal initsiatiivil,

— vajaduse korral võtma menetlusest osa ekspertidena.

H. Selleks et tagada inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise vastase võitluse tõhus toimimine, tagab iga liikmesriik, et selle võitluse eest vastutavate ametiasutuste tegevus on nõuetekohaselt koordineeritud ja võimaldab mitmekülgset lähenemist. Lähtudes asjaomase liikmesriigi haldusstruktuurist ja õigussüsteemist, võiks koordineerimine nii siseriiklikul kui ka piirkondlikul tasandil hõlmata näiteks ministeeriumide osakondi, politseiteenistusi, nendele küsimustele spetsialiseerunud kohtuorganeid ning avalikke asutusi, millele on selles valdkonnas antud eriline vastutus.

I. Iga liikmesriigi ametiasutused peavad pöörama vajalikku tähelepanu panusele, mida annavad inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise vastases võitluses kõik rühmitused, sihtasutused ja ühendused, mis vastavalt oma põhikirjale on seadnud oma eesmärgiks selliste kuritegudega võitlemise.

III JAOTIS

Liikmesriikide koostöö

A. Liikmesriigid teevad üksteisega võimalikult laialdast õigusalast koostööd juurdluse ja kohtumenetluse alal, mis on seotud II jaotise A osa punktides a, b ja e märgitud kuritegudega.

B. Iga liikmesriik, kes on teinud reservatsiooni või avalduse 20. aprilli 1959. aasta Euroopa konventsiooni (vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades) artikli 5 suhtes, vaatab selle uuesti läbi, et kontrollida, kas see võib kujuneda takistuseks tõhusa koostöö tegemisel teiste liikmesriikidega käesolevas ühismeetmes käsitletud kuritegude osas.

C. Liikmesriigid tagavad kooskõlas kohaldatavate kokkulepete ja jõus olevate konventsioonidega, et õigusabitaotlustega tegeldakse nii kiiresti kui võimalik ning et taotluse esitanud riiki teavitatakse üksikasjalikult menetluse käigust.

D. Vajaduse korral võtavad liikmesriigid meetmeid, mis võimaldavad kohalikel pädevatel ametiasutustel edastada abitaotlusi otse teistele kohalikele pädevatele ametiasutustele.

E. Juhul kui seda ei ole veel tehtud, määrab iga liikmesriik ühe kontaktasutuse või mitu kontaktasutust, mille poole võib pöörduda, kui on tekkinud raskusi kiireloomuliste õigusabitaotluste rahuldamisega.

F. Ühtlasi abistavad liikmesriigid iga liikmesriigi õigustavadest ning kehtivatest konventsioonidest ja kokkulepetest lähtuvalt üksteist teabe vahetamisel, mis ühes liikmesriikidest on oma olemuselt halduslik või haldusasutuste pädevuses.

G. Iga liikmesriik tagab, et nii teave, mis käsitleb kadunud alaealisi ja isikuid, keda on karistatud käesolevas ühismeetmes nimetatud kuritegude eest, kui ka teave, mis võib olla nimetatud kuritegude uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks oluline, on kergesti kättesaadav ning et seda on võimalik tõhusalt kasutada ning teiste liikmesriikidega vahetada.

H. Ilma et see piiraks liikmesriigi poolt teostatavat juurdlust ja kohtumenetlust, võib iga liikmesriik ilma selleks eelnevalt taotlust saamata edastada teisele liikmesriigile faktilist teavet, juhul kui talle tundub, et selle avalikustamine aitab tõenäoliselt teavet saaval riigil alustada või läbi viia juurdlust või kohtumenetlust eesmärgiga vältida II jaotise A osa punktides a, b ja e märgitud kuritegusid või karistada nende toimepanemise eest või sisaldab tõenäoliselt õigusalase koostöö taotlust sellele liikmesriigile.

I. F, G ja H osades märgitud teabe vahetamine ja edastamine toimub kooskõlas õigusega eraelu puutumatusele ning kehtivate õigusaktide ja siseriikliku õigusega, milles käsitletakse isikuandmete elektroonilist töötlemist.

J. Vajaduse korral teavitavad ja hoiatavad liikmesriigid oma diplomaatilisi ja konsulaaresindusi kolmandates riikides ning kasutavad kõiki nende poolt pakutavaid võimalusi edendamaks rahvusvahelist koostööd inimkaubanduse ja laste seksuaalse ekspluateerimise vastases võitluses.

IV JAOTIS

Kohustused ja järelevalve

A. Iga liikmesriik esitab asjakohased ettepanekud käesoleva ühismeetme elluviimiseks pädevatele ametiasutustele, kes vaatavad ettepanekud läbi eesmärgiga need vastu võtta.

B. Asjakohase teabe alusel annab nõukogu 1999. aasta lõpuks hinnangu selle kohta, kuidas liikmesriigid on täitnud oma käesolevast ühismeetmest tulenevaid kohustusi.

C. Käesolev ühismeede avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas.*

D. Käesolev ühismeede jõustub avaldamise päeval.

Brüssel, 24. veebruar 1997

Nõukogu nimel

eesistuja

H. VAN MIERLO